

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän (työnantajan) näkökulmasta ehdotettu rekisteri ei tuo lisäarvoa eikä sillä ole käyttötarkoitusta. Rekisterin luominen ja ylläpito edellyttäisi mittavia panostuksia sekä kansallisesti että paikallisesti koulutuksen järjestäjillä. Rekisterin luominen ei lisää kelpoisia opettajia ammatilliseen koulutukseen, se ei lisää ammatillisen opettajan työn houkuttelevuutta eikä rekisteri tue opiskelijoiden oppimista. Rekisterin ylläpito lisäisi merkittävästi koulutuksen järjestäjän hallinnollisia tehtäviä ja kustannuksia.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Rekisteritietojen kerääminen ja tietojen ylläpito kasvattaa kohtuuttomasti koulutuksen järjestäjien tehtäviä. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta rekisterin hyödyt eivät ole perusteltuja suhteessa tarvittaviin panostuksiin.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän (työnantaja) näkökulmasta rekisterin ja sen tietojen kokoaminen ja ylläpito tuo paljon työtä. palvelussuhteet ovat työläästi ajan tasalla pidettävät. Opetus- ja ohjaushenkilöstössä on paljon vaihtuvuutta. Selvityksessä ei ole esitetty selkeästi ja riittävällä tarkkuudella koulutuksen järjestäjien osuutta rekisterin luomisessa, vastuuta ylläpidossa, kokonaisuudesta aiheutuvaa työmäärää eikä aiheutuvia kustannuksia. Koulutuksenjärjestäjien tietojärjestelmien tietosisältöjen poikkeavuus esim. tutkintotietojen sekä lisä- ja

täydennyskoulutusten osalta suhteessa opettajarekisterin tietovaatimuksiin aiheuttaa lisätyötä ja kustannuksia työnantajien nykyisten tietojärjestelmien päivitystarpeissa.

Koulutuksen järjestäjillä on käytössä modernit rekrytointijärjestelmät ja -kanavat. Virat ja virkasuhteet täytetään pääsääntöisesti julkisen hakumenettelyn mukaisesti, jolloin opettajarekisteriä ei voi hyödyntää rekrytoinnissa selvityksessä kuvatulla tavalla. Tarvittavat kelpoisuutta osoittavat todistukset saadaan rekrytoitavalta itseltään. Rekrytointiprosessin läpinäkyvyys ja vertailtavuus vaarantuisi erillisen rekisteritietojen käytön johdosta. Hakijoiden yhdenvertaisuus myös vaarantuisi. Selvityksen mukainen rekrytoitavan tietojen tarkastelu rekisteristä edellyttäisi niin ikään erikseen rekrytoitavan myöntämän luvan, joten selvityksessä esitetty hyöty jää epäselväksi.

Koulutuksen järjestäjille kohdistuu jo nyt runsaasti erilaista viranomaisille suunnattua raportointia, mitä ei ole tarkoituksenmukaista lisätä ilman perusteltuja hyötyjä. Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa mahdollistaa koulutuksen koulutuksenjärjestäjälle erilaisten tulkintojen tekemisen. Näin ollen tiettyjen alojen opetushenkilöstön kelpoisuuden ei ole vertailukelpoista.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Rekisteri ei ole perusteltu ammatillisen koulutuksen näkökulmasta ja ammatillinen koulutus on rajattava mahdollisen rekisterin ulkopuolelle. Rekisteri tuo perusteetonta hallinnollista työtä työnantajalle. Ammatillisen koulutuksen osalta koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus määritellä kelpoisuus tarkoituksenmukaisesti asetuksen suomissa rajoissa. Kelpoisuuksissa on tämän myötä alueellista vaihtelua, mikä heikentää rekisterin tietojen vertailtavuutta ja luotettavuutta. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän mahdollisuus määritellä kelpoisuus tarkoituksenmukaisesti asetuksen suomissa rajoissa on edelleen säilytettävä. Tämä tukee merkittävästi osaavan henkilöstön rekrytointia.

4) Opettajarekisterin sisältö: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Rekisteri ja selvityksessä esitetty sisältö eivät ole ammatillisen koulutuksen näkökulmasta perusteltu, eikä esitetty rekisterin sisältö tuo lisäarvoa ammatilliselle koulutukselle. Rekisteriin esitettyjä tietoja ei ole monelta osin mahdollista tuottaa työnantajien käytössä olevista tietojärjestelmistä. Tietojen tuottaminen automaattisesti rekisteriä varten edellyttäisi mittavia investointeja olemassa oleviin tietojärjestelmiin tietojen keräämiseksi ilman perusteltua hyötynäkökulmaa.

Henkilöstön osaaminen kehittyy vain murto-osan verran formaaleissa koulutuksissa. Rekisteriin ei ole mahdollista kuvata ja raportoida henkilöstön osaamisen kehittämisen nykyaikaisia toteutustapoja tai osaamisen varmistamiseen osallistumista ja osaamisen kehittymistä. Selvityksen

mukaisesta rekisteristä muodostuisi vain erittäin vajavainen luettelo formaaleihin kouluksiin osallistumisesta, mikä ei kerro modernista, nykyaikaisesta henkilöstön osaamisen kehittämisestä mitään. Opetushenkilöstön osaamista henkilökohtaistetaan, puuttuvaa osaamista täydennetään erilaisin menetelmin, monissa tilanteissa työssä oppien, jolloin opintopisteisiin perustuvien koulutuksien osuus on pieni.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Rekisteri ei ole ammatillisen koulutuksen näkökulmasta perusteltu, eikä esitetty rekisterin sisältö tuo lisäarvoa ammatilliselle koulutukselle lisäarvoa. Rekisteri ei tuo lisäarvoa ammatillisen koulutuksen henkilöstön rekrytointiin, se ei lisää opettajan työn houkuttelevuutta eikä se lisää kelpoisten opettajien saatavuutta. Rekisteri ei tuo ammatillisen koulutuksen osalta lisäarvoa rekrytointitilanteisiin. Rekrytoitava henkilö toimittaa tarvittavat kelpoisuuden osoittavat tiedot työnantajalle itse. Vastaavasti rekisterin tietojen käyttöön tarvittaisiin edelleen pyytää erillinen lupa rekrytoitalta henkilöltä. Kaikki eivät myöskään käyttölupaa työnantajalle tulisi antamaan, jolloin kelpoisuustiedon varmistaminen tehtäisiin joka tapauksessa nykyisellä tavalla.

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Selvityksessä ei ole esitetty selkeästi ja riittävällä tarkkuudella koulutuksen järjestäjien osuutta rekisterin luomisessa, vastuuta ylläpidossa, kokonaisuudesta aiheutuvaa työmäärää eikä aiheutuvia kustannuksia.

Rekisteri lisää koulutuksen järjestäjien hallinnollista työtä, tietojen kokoamisesta rekisteriä varten aiheutuvia kustannuksia sekä merkittäviä, perusteettomia kustannuksia työnantajien nykyisiin tietojärjestelmiin tarvittavista investoinneista. Selvityksessä esitetyt panostukset on kohdennettava opetus- ja ohjaushenkilöstön rahoituksen lisäämiseen, ei rekisterin kehittämiseen ja ylläpitoon.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettava opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Rekisteri ei ole ammatillisen koulutuksen näkökulmasta perusteltu, eikä esitetty rekisterin sisältö tuo lisäarvoa ammatilliselle koulutukselle lisäarvoa. Tietojen kerääminen voidaan toteuttaa määräjain

toteuttavalla vakioidulla kyselyllä, jossa kerättävät tiedot ovat validoituja tietojen oikeellisuuden ja vertailtavuuden varmistamiseksi. Kerättävät tiedot tulisi niin tarvittaessa rajata koskemaan ainoastaan kelpoisten ja ei kelpoisten opettajien määriä ilman ylimääräisiä lisätietoja.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Rekisteri ei ole ammatillisen koulutuksen näkökulmasta perusteltu, eikä esitetty rekisterin sisältö tuo lisäarvoa ammatilliselle koulutukselle lisäarvoa. Rekisterin luomisesta, ylläpidosta ja kokonaisuudesta aiheutuvasta työmäärästä aiheutuu perusteettomia kertaluonteisia ja pysyviä kustannuksia koulutuksen järjestäjälle. Resurssit tulisi kohdistaa opetus- ja ohjaushenkilöstön määrän lisäämiseen.

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Ei

Saarelainen Päivi
Koulutuskeskus Salpaus

Kröger Jarmo
Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä